

Enigmística

Màrius Serra

MariusSerra@verbalia.com

El millor Millán

José Antonio Millán és un escriptor madrileny amb el qual és un plaer practicar l'anomenat bilingüisme passiu. Ja fa anys que ha anat abandonant la pràctica de la ficció i s'ha especialitzat en la seva gran passió, que és el llenguatge. Entre les seves obres recents destaca *Perdón imposible* (*Guía para una puntuación más rica y consistente*) (RBA, 2005), una lúcida reflexió equivalent en l'àmbit hispà al que *Eats, shoots and leaves*, de l'anglesa Lynn Truss, va significar en l'anglosaxó.

Ara, animat per l'enorme difusió del seu últim treball, reincideix en la reflexió verbal amb un altre llibre amè, aquesta vegada de caràcter etimològic. Ho torna a publicar RBA i es diu *El candidato melancolico*. Com que encara estem en plena ressaca postelectoral, caldrà aclarir que el títol oculta una ambivalència espectacular. Millán l'ha triat per contraposar el blanc i el negre. El terme *candidat* prové del llatí *candidus* (blanc), perquè entre els romans els aspirants a ocupar un càrrec lluïen una toga blanca; la *malenconia*, en canvi, prové dels termes grecs *melas* (negre) i *kholé* (bilis) des de l'època protomèdica en la qual es creia que els humors (líquids) de l'organisme influïen en els humors (estats d'ànim) de les persones. El lector atent de l'obra topa a cada pàgina amb aquesta mena d'associacions xocants molt pro-

L'autor madrileny José Antonio Millán. RAMÓN CASTRO / EFE

El lector topa a cada pàgina amb associacions molt properes a la poesia

peres a la poesia. Millán excel·leix a l'hora de bastir un discurs cohesionat a partir de la informació genètica que porten inscrites les paraules a l'ADN. El seu és un treball d'aprofundiment lúdic en la llengua castellana semblant al que Ramon Solsona fa diàriament a les ones de RAC 1 en el programa de Xavier Bosch. Els tresors ocults dels mots apareixen per la via etimològica en llocs insospitats. Així, descobrim que en un *rebuzno* castellà s'hi amaga l'avantpassat llatí de la nostra botzina

(*buccina*: trompeta) i que la relació entre els fetges i les figues (*hígados & higos*) prové del fet que en llatí *iércur ficatum* era el fetge de l'animal alimentat amb figues (*ficus*).

La societat europea és cada cop més multilingüe. Per això Millán fa èmfasi en la relació dels mots del seu castellà matern amb d'altres de catalans, gallecs, bascos, francesos, italians, anglesos i indis. Curiós és també el recorregut per les procel·loses aigües de la correcció que fa al capítol *Mejor no lo digo*. Després d'una llarga llista de sinònims assuaujats dels cagadors (*letrinas, necesarias, retretes, comunes, excusados, baños...*) descobrim eufemismes com *carape, caramba* (carall), *córcholis* (collons) i *jopé, jolines* (fotre). Què carai, *El candidato melancolico* és un llibre de collons. Fot-li, Millán!